

ספר ראשון:

א. שבת ההולכים בדרכי ה' ושכרם וגנות הרשעים ועונשם.

מעשיו.

ד לא כן הרשעים – לא כך יהיה לרשעים.

כי אם כמץ אשר תדפנו רוח – אלא יהיו כמו הפסולת של התבואה, שנדחף ע"י הרוח. (וגם אם נראה שמצליח סופו שידחף ע"י הרוח).

ה על כן לא יקמו רשעים במשפט – ובגלל הדבר שמוזכר בהמשך, לכן אין לרשעים תקומה במשפט שה' יעשה להם.

וחטאים בעדת צדיקים – והחוטאים אין להם תקומה לעמוד יחד עם קהל הצדיקים בטובה שהם יקבלו.

ו כי יודע ה' דרך צדיקים – וזה בגלל שה' משגיח באהבה רק על הצדיקים, לעזור להם בדרכם.¹
ודרך רשעים תאבד – אבל דרך הרשעים לאבדון, ולא מצליחים בדרכם כלל. (בעולם הזה ובעולם הבא).

א אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים –

משובח האיש שלא התפתה לעשות כעצתם של רשעים.

ובדרך חטאים לא עמד – וכן לא עמד ללכת בדרך של חוטאים. (גרוע מעצת רשעים).

ובמושב לצים לא ישב – (וכ"ש) שלא ישב יחד עם אנשים לצים. (גרוע מדרך חטאים).
ואחר שסר מרע לא עמד בטל,

ב כי אם בתורת ה' חפצו – אלא רצונו בתורת ה'.
ובתורתו יהגה יומם ולילה – וממילא חושב בתורת ה' יומם ולילה.

ג והיה כעץ שתול על פלגי מים – שאדם כזה הוא כמו עץ ששתול במקום נחלי מים.

אשר פרו יתן בעתו – שעץ כזה הפרי גודל תמיד בזמנו.

ועלה לא יבול – והעלה לא נובל.

וכל אשר יעשה יצליח – וכך האיש הזה, יצליח בכל

ב. הגויים לא יצליחו למרוד בדוד, ותוכחה שישובו מדרכם.

בכעס.

ובחרונו יבהלמו – ובכעסו ידבר איתם להפחיד אותם.

ויאמר להם,

ו ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי – והרי אני המלכתי את המלך שלי, בציון הר הקודש. (וא"כ למה תלעגו לו).²

ז אספרה אל חק – אספר תמיד כחק קבוע, בשביל להודות על כך לה'.

ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך – שה' אמר שהוא תמיד יעזור לי, כאילו אני בנו, (כי באותו היום ניתן לו רוח הנבואה).

ח שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך אפסי ארץ – וה' אמר שאני רק אבקש-אתפלל, והוא יעשה שאני אכבוש את כל העמים לי לנחלה, ועד קצה הארץ יהיה כאחוזתי.

ט תרעם בשבט ברזל – ושאשבור את האויבים במקל ברזל (חרב).

ככלי יוצר תנפצם – ואנפץ אותם ככלי חרס שנעשה על ידי היוצר של הכלים.

א. למה רגשו גוים – למה התקבצו העמים - כאשר

שמעו שדוד מולך. (והרי זה ללא תועלת, כמו שיאמר בהמשך).

ולאמים יהגו ריק – והאומות חושבים מחשבות של הבל.

ב יתיצבו מלכי ארץ – מתייצבים יחד כל מלכי הארץ למלחמה.

ורוזנים נוסדו יחד – ושרים התאספו יחד ליעץ עצות.

על ה' ועל משיחו – נגד ה', ונגד המלך שהוא משח - דוד.

ג ננתקה את מוסרותימו – והם אומרים, נחתוך את רצועות העול שהם שמו עלינו. כלומר, שלא נעבוד את ישראל.

ונשליכה ממנו עבתימו – ונשליך מאיתנו את החבלים שקושרים את העול - השעבוד.

ד יושב בשמים ישחק – הרי ה' שיושב בשמים, צוחק על התוכניות שלהם.

אדני ילעג למו – ה' לועג להם.

ה אז ידבר אלימו באפו – ואז ה' ידבר אליהם

² נסכתי – לשון נסיד – גדולה.

¹ יודע עניין השגחה כמו "יודע א-לוהים".

ומוכיח אותם דוד שישובו בתשובה,

וְעַתָּה מַלְכִים הַשָּׁפִּילוּ – וממילא עכשיו, אתם המלכים כדאי לכם להשכיל, (שלא תוכלו להלחם עם ה').

הוֹסֵרוּ שְׁפָטִי אֶרֶץ – ואתם שופטי הארץ, תקבלו מוסר.

יֹא עֲבֹדוּ אֶת ה' בִּירְאָה – אל תמרדו בה', אלא תעבדו אותו ביראה.

וְגִילוּ בְּרַעְדָּה – וכך יבוא לכם שמחה, ע"י זה

שתיראו ותרעדו מה'.

יב נִשְׁקוּ בָר – תחבבו את הצדיקים הנקיים מחטא.³

פֶּן יֵאָנֹף וְתֵאָבְדוּ דָרֶךְ – שאם לא, ה' יכעס עליכם, ולא תצליחו בדרככם.

כִּי יִבְעַר כְּמַעַט אָפוּ – אפי' אם ידלק רק קצת מכעסו, (שאפילו מעט מכעסו יכלה אתכם).

אֲשֶׁרִי כָּל חוֹסֵי בּוֹ – ולכן משובח כל מי ששם את ה' להיות המחסה שלו.

ג. תפילת דוד בברחו מפני אבשלום בנו.

הקודש שהוא שוכן שם !!! (הוא בוטח בה' שיענה לו, ולכן אומר בלשון עבר, וכן הרבה בספר זה).

וְאֲנִי שָׁכַבְתִּי וְאִישָׁנָה הִקִּיצוּתִי – אני שוכב לישון ומתעורר בבטחון וללא פחד. (אע"פ שדרך העולם שהפחד מונע את מנוחת האדם)⁴
כִּי ה' יִסְמְכֵנִי – כי ה' הוא זה שתומך בי.

זֶלֶא אִירָא מִרְבָּבוֹת עִם אֲשֶׁר סָבִיב שְׁתוֹ עָלַי – איני מפחד מרבבות אנשים, שמסביב שמים עלי מלחמה.⁵

ח קוֹמָה ה' הוֹשִׁיעֵנִי אֱלֹהִי – קום ה' ותושיע אותי.
כִּי הִפִּיתָ אֶת כָּל אֵיבֵי לַחִי – הרי אתה תכה את כל אויבי על הלחי, (בבזיון).

שְׁנֵי רָשָׁעִים שִׁפְרָתָה – וכך תשבור את שיניהם.

ט לֵה' הִישׁוּעָה – הישועה באה ע"י ה'.

עַל עֲמֹד בְּרַכְתָּךְ סָלָה – ואתה נותן ברכה וטובה לעם שלך !!!

א. מִזְמוֹר לְדָוִד בְּבִרְחוֹ מִפְּנֵי אֲבִשְׁלֹם בְּנוֹ – מזמור שחברו דוד, בעת שברח מירושלים מפני אבשלום בנו שמרד בו. (שמואל ב' פט"ו פס' י"ד).

ב ה' מָה רַבּוּ צָרֵי רַבִּים קָמִים עָלַי – ה' מה רבים האויבים שלי ואף בני ביניהם, אנשים רבים קמים נגדי.

ג רַבִּים אֲמָרִים לְנַפְשִׁי אֵין יְשׁוּעָתָה לּוֹ בְּאֱלֹהִים – רבים אומרים עלי, ה' לא יושיע אותי, (ולא תשוב אליו המלכות).

סָלָה – סימן לחיזוק הענין הנאמר. (כמו בימינו לכתוב שלש סימני קריאה).

ד וְאַתָּה ה' מִגֵּן בְּעָדִי – ובאמת אתה כן מגן עלי.
כְּבוֹדִי וּמִרְיָם רֵאשִׁי – הנותן לי כבוד, ומרים את ראשי שלא אבוש.

ה קוֹלִי אֶל ה' אֶקְרָא – בקולי אקרא – אתפלל אל ה'.

וַיַּעֲנֵנִי מִהֵרָ קֹדֶשׁ סָלָה – והוא יענה לי מציון הר

ד. תפילה להצלחת דוד והאנשים שעמו, ותוכחה לאויביו שיחזרו בתשובה.

א בְּנֵי אִישׁ עַד מָה כְּבוֹדִי לְכַלְמָה – בני אדם, עד מתי תבזו את כבודי, (שאני מלך).

תִּאָּהֲבוּ רֵיק תִּבְקָשׁוּ כְּזָב סָלָה – ועד מתי תאהבו ותרצו הבל ושקר !!! (שהיו מוציאים שם רע על דוד).

ד וְדַעוּ כִּי הִפְלָה ה' חֲסִיד לּוֹ – תדעו שלא כדאי לכם, כי ה' מפלה לטובה את מי שנוהג בחסידות לפניו.⁶
ה' יִשְׁמַע בְּקִרְאִי אֱלֹוֹ – ולכן ה' ישמע כשאני קורא אליו.

ה רָגְזוּ וְאַל תִּחַטָּאוּ – וממילא תפחדו מה' ולא תחטאו.

א. לְמַנְצַח בְּנִינֹת – מזמור זה יאמר אותו המנצח האחראי על הניגונים.

מִזְמוֹר לְדָוִד – מזמור שחברו דוד.

ב בְּקִרְאִי עֲנֵנִי אֱלֹהִי צְדִקִי – כשאני קורא אליך, תענה לי, ה' שעושה עמי צדק.

בָּצָר הִרְחַבְתָּ לִּי – כשאני בצרה, תרחיב לי. (כשאדם בצרה הוא כביכול במקום צר, והרחבה היא ישועה).

חֲנִנִי וְשִׁמְעַתְּ תִפְלִתִּי – תרחם עלי ותשמע את התפילה שלי.

דוד פונה לשונאיו ואומר,

³ בר – נקי.

⁴ הקיצותי שבאותו לילה יעץ אחיתופל הרגו בשנתו וברחמי ה' לא שמעו לעצתו.

⁵ שתו – שמו כמו "למען שיתי אותתי".
⁶ הפלה לשון הבדלה כמו "והפלה ה' בין מקנה ישראל".

אָמְרוּ בְּלִבְבְּכֶם עַל מִשְׁפָּכְכֶם – תזכירו לעצמכם כשאתם שוכבים על מיטתכם, את דברים אלו. **וְדַמּוּ סֵלָה** – ותשתקו מדברי הכזב שהייתם אומרים !!!

וְזָבְחוּ זִבְחֵי צֶדֶק – תזבחו לה' זבחים מתוך צדקות. (ולא כזבחי רשעים שבאים מתוך גזל ושקרים). **וּבִטְחוּ אֶל ה'** – ותבטחו בה' שיביא לכם טובה, ולא תחטאו בשביל להרויח. דוד חוזר ופונה לה', ואומר,

זֶרְבִים אֲמָרִים מִי יִרְאֶנּוּ טוֹב – האויבים הרבים אומרים מתי יהיה לנו טוב – שדוד ימות.

ה. תפילת דוד להשמדת שונאיו.

א. לְמַנְצָח אֶל הַנְּחִילוֹת – מזמור זה יאמר אותו המנצח על כלי ניגון הנקרא נחילות. **מִזְמוֹר לְדָוִד**

ב אֲמָרִי הָאֵזִינָה ה' בִּינָה הִגִּיגִי – תקשיב לדברי, ה', ותתבונן אפ"י בדברים שאני חושב בלבי.

ג הַקְשִׁיבָה לְקוֹל שְׁוַעֵי מַלְכִּי וְאַלֹהֵי כִּי אֵלֶיךָ אֶתְפַּלֵּל – תקשיב לצעקתי, מלכי וא-להי, כי אני מתפלל רק אליך.

ד ה' בָּקֵר תִּשְׁמַע קוֹלִי – ה', תשמע את תפילתי שאני מתפלל בבוקר. **בָּקֵר אֶעֱרָךְ לָךְ וְאַצְפָּה** – שמיד בבוקר בזריזות אני מסדר לפניך תפילה, ומקוה שתתקיים. ואני מתפלל על השמדת שונאי,

ה כִּי לֹא אֵל חֶפֶץ רָשָׁע אַתָּה – שהרי אתה אינך רוצה ברשע. **לֹא יִגְרָךְ רָע** – לא יגור איתך רע, שאתה שונא רע.

ו לֹא יִתְיַצְבוּ הוֹלָלִים לְנֶגְדְּ עֵינֶיךָ – לא יוכלו המתנהגים בסכלות לעמוד מול עיניך. **שְׁנֵאתָ כָּל פְּעָלֵי אֱוֹן** – ואתה שונא כל עושי רשע.

ז תֵּאבֹד דְּבָרֵי כָזָב – אתה מאבד את האנשים המדברים דברי שקר. **אִישׁ דָּמִים וּמְרֻמָּה יִתְעַב ה'** – וה' מתעב אנשי רוצחים ורמאים.

ח וְאֲנִי בָּרַב חֶסֶדְךָ אֲבֹא בִיתְךָ – אבל אני בעבור החסד הרב שתעשה עמי, אבוא למשכן להודות לך.

אֲשַׁתְּחוּהָ אֶל הֵיכַל קִדְשֶׁךָ בִּירְאָתְךָ – ואשתחוה להודות מול הֵיכַל קִדְשֶׁךָ, מתוך יראת ה'.

ט ה' נִחְנִי בְּצִדְקָתְךָ – ה', תנהיג אותי ותעזור לי

נִסָּה עָלֵינוּ אֱוֹר פְּנִיךָ ה' – ה', תרים אלינו את פניך המאירות להשגיח עלינו לטובה.⁷

ח נִתְתָּה שְׂמֵחָה בְּלִבִּי – ואילו אני שמח בלבי. **מֵעַתָּה דָּגְנָם וְתִירוֹשָׁם רָבוּ** – כשיבוא זמן ותמלא משאלותיהם, ותרבה את התבואה והיין שלהם.

ט בְּשָׁלוֹם יִחְדּוּ אֲשַׁכְּבָה וְאִישָׁן – וכן הייתי שמח לישון איתם בשלום כי אני לא שונא אותם כשנאתם ששנאוני.

כִּי אַתָּה ה' לְבָדָד לְבִטָּח תוֹשִׁיבֵנִי – כי אתה ה' לבדך מושיב אותי בלי שאצטרך שמירה, בבטחון.

ללכת בדרך של צדק שהיא דרכך. **לְמַעַן שׁוֹרְרֵי** – כדי שאהיה ראוי לנצח את שונאי שרוצים לראות ברעתי.⁸

הִיִּשֵּׁר לִפְנֵי דִרְכְּךָ – תיישר לפני את הדרך הראויה לפניך כדי שאלך בה, ולא אכשל בדרכי וישמחו בי אויבי.

י כִּי אֵין בְּפִיהוּ נִכְוֹנָה – כי אין בפי הרשעים דברי אמת, אלא שקר ורשע, שבפיהם נראים כאוהבים אך באמת הם אויבים.

קִרְבָּם הוּוֹת – בטנם מלא ברמאות ועוול. **קִבֵּר פְּתוּחַ גְּרוֹנָם** – הגרון שלהם כביכול בולע אנשים להורגם, כמו קבר פתוח שנכנסים לשם הרבה מתים. (שהם הורגים אנשים בשקריהם).

לְשׁוֹנָם יַחְלִיקוּן – בלשונם מדברים דברי חלקלקות, לפתות אנשים ואח"כ להורגם. ולכן,

יֵא הָאֲשִׁימָם אֱלֹהִים יִפְּלוּ מִמַּעַצוֹתֵיהֶם – ה', תעשה אותם שממה, ויפלו שלא יצליחו בתוכניות שלהם. **בָּרַב פְּשָׁעֵיהֶם הִדְיַחְמוּ כִּי מָרוּ בָךְ** – בגלל ריבוי פשעיהם תדחוף אותם שלא יצליחו בדרכם, שהרי מרדו מלשמוע בקולך.

יב וַיִּשְׁמְחוּ כָּל חוֹסֵי בָךְ לְעוֹלָם יִרְנְנוּ – וישמחו כל הצדיקים שחוסים בך, ותמיד ירימו קול בשיר להודות לך. (ולא שישירו לך רק על ההצלה).

וְתִסָּךְ עֲלִימוֹ – ותסכך ותשמור עליהם. **וַיַּעֲלֶצּוּ בָךְ אֲהַבֵּי שְׁמֶךָ** – וישמחו בך אוהביך.

יג כִּי אַתָּה תִּבְרָךְ צִדִּיק ה' – כי אתה ה' תתן ברכה וטובה לצדיק.

כַּצֵּנָה רָצוֹן תַּעֲטֶרְנוּ – תקיף אותנו באהבה ונחת, כמו סוג מגן שמקיף את האדם ומגן עליו.

⁷ נסה לשון נס (מקל) והתנשאות.

⁸ שוררי – עניין הבטה כמו אשורנו ולא קרוב.

ו. תפילת דוד בגלל חולשתו מרוב הצרות שאויביו עשו לו.

א. לְמִנְצַח בְּנִינֹת עַל הַשְּׁמִינִית – מזמור זה יאמר אותו המנצח על הניגונים, על כלי ניגון הנקרא שמינית.

מִזְמֹר לְדָוִד

ב ה' אֵל בְּאֶפְדָּ תֹכִיחֵנִי – ה', אל תוכיח אותי על עוונותי בכעסך.

וְאַל בְּחֶמְתְּךָ תִּסְרֵנִי – ואל תתן לי יסורים בכעס, אלא מאהבה כאשר ייסר איש את בנו.

ג חֲנִינִי ה' כִּי אֲמַלֵּל אֹנִי – תרחם עלי כי אני כבר נכרת מרוב חולשה.

רָפְאֵנִי ה' כִּי נִבְהָלוּ עַצְמִי – תרפא אותי כי כאילו עצמותי - גופי נבהלו מרוב חולשה.

ד וְנַפְשִׁי נִבְהָלָה מְאֹד – ואני מבוהל מאד, שמא אמות.

וְאַתָּה ה' עַד מָתִי – ואתה ה' עד מתי תמשיך לייסר אותי ואינך רופא לי. (שכבר קיבלתי מוסר ונפשי בסכנה). ולכן,

ה שׁוּבָה ה' חֲלָצָה נַפְשִׁי – תשוב מהכעס שלך, ותציל אותי.

הוֹשִׁיעֵנִי לְמַעַן חֲסִדְךָ – תושיע אותי בגלל חסדך, ואף אם איני ראוי תעשה לפי רחמך.

ו כִּי אֵין בַּמָּוֶת זַכְרְךָ – כי הגוף המת לא יכול להזכיר

אותך.

בְּשָׂאוֹל מִי יוֹדָה לָךְ – בקבר אי אפשר להודות לך.

ז יָגַעְתִּי בְּאַנְחָתִי – אני כבר עייף מרוב אנחות.

אֲשַׁחָה בְּכָל לַיְלָה מִסְתִּי – ארחץ בכל לילה את מיטתי בדמעות. (אשחה קרוב ללשון שחיה במים).

בְּדַמְעָתִי עָרְשִׁי אֲמָסָה – המיטה נמסה מרוב דמעות.

ח עֲשֻׂשָׁה מִפְּעַס עֵינַי – העיניים שלי התרקבו מרוב בכי מחמת חרדה.⁹

עֲתָקָה בְּכָל צוּרְרִי – העיניים שלי הזדקנו מבכי בגלל כל שונאי.¹⁰

ופונה דוד לאויביו שעתה התקבלה התפילה,

ט סוּרוּ מִמֶּנִּי כָּל פְּעֻלֵי אֹוֹן כִּי שָׁמַע ה' קוֹל בְּכִי – תעזבו אותי כל עושי הרשע, כי ה' ודאי שמע את קול בכי, והוא לא יתן לכם להרע לי.

י שָׁמַע ה' תַּחֲנֻנִּי ה' תִּפְלְתִּי יִקַּח – ה' ודאי שמע וקבל את התחינה והתפילה שלי.

יא יִבְשׁוּ וַיִּבְהָלוּ מְאֹד כָּל אֹיְבֵי – וכשהוא יעזור לי, האויבים שלי יתביישו ויבהלו מאד. (יבהלו מישועתי שלא חשבו שתבא).

יִשְׁבּוּ יִבְשׁוּ רָגַע – הם יחזרו בהם ויתביישו תוך רגע. (כי הישועה תבוא מהר).

ז. תפילת דוד שישפוט אותו בצדק מול הרשעים.

שלי.

ה אִם גַּמְלָתִי שׁוֹלְמִי רָע – אם גמלתי למי ששילם לי רע כגמולו. ולא רק זה, אלא,

וְאַחֲלָצָה צוּרְרִי רִיקָם – חילצתי את צוררי לחינם מהמות. (שהציל את שאול, שאנשיו לא יהרגוהו).

ו יִרְדָּף אֹיֵב נַפְשִׁי וַיִּשָּׁג – אז באמת מגיע לי, שאויב ירדוף אחרי וישיג אותי.

וַיִּרְמַס לְאַרְצָ חֲזִי – וכביכול יקח את החיים שלי, וידרוך עליהם לארץ, שיהרוג אותי בבזיון.

וּכְבוֹדִי לַעֲפָר יִשְׁכֹּן סֵלָה – ויעשה שהנשמה שלי תשכון בעפר !!!¹²

אבל כיון שהרי לא עשיתי זאת,

ז קִימָה ה' בְּאֶפְדָּ הַנִּשְׂא בַּעֲבֻרֹת צוּרְרִי – תקום ה'

א. שְׁגִיּוֹן לְדָוִד – מזמור אהוב שחברו דוד.¹¹

אֲשֶׁר שָׁר לֵה' עַל דְּבָרֵי כּוֹשׁ בֶּן יָמִינִי – ששר לה' תפילה בגלל שכוש (שאול) משבט בנימין הוציא עליו שם רע, ולכן רדפו אותו.

ב ה' אֱלֹהֵי בֶדֶךָ חֲסִיתִי הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל רִדְפֵי וְהַצִּילֵנִי – ה', אני חוסה ובוטח בך, תושיע ותציל אותי מכל רודפי.

ג פֶּן יִטְרֹף כְּאַרְיֵה נַפְשִׁי – פן הרודף יטרוף אותי כמו אריה.

פָּרַק וְאֵין מַצִּיל – ישבור אותי, ולא יהיה מי שיציל. (שכן מכת האריה ששובר - ואין מציל מידו).

ד ה' אֱלֹהֵי אִם עֲשִׂיתִי זֹאת – ה', אם באמת עשיתי את הדברים הרעים שאומרים עלי, הכתובים בהמשך.

אִם יֵשׁ עוֹל בְּכַפִּי – אם באמת עשיתי עול בידים

¹¹ שגיון כמו באהבתה תשגה תמיד.

¹² הנשמה נקראת כבוד.

⁹ עששה עניין ריקבון כמו ועצמי עששו וכן כל לשון עש, (רש"י)

¹⁰ עתקה לשון עתיק.

בכעס, ותתרום בכעס על שונאי.¹³

וְעוֹרָה אֶלִי מִשְׁפָּט צוּיִת – ותתעורר להתנהג עמי לפי המשפט שאתה צוית, לתת לי את המלוכה.

ח וַעֲדַת לְאֻמִּים תְּסוֹבְבֶךָ – וכביכול תקבץ את כל העמים סביבך, כדי לשפוט אותם מי צדיק ומי רשע. (שיתקבצו לקטרג אבל אתה תדון אותם). **וְעֲלִיָּה לְמָרוֹם שׁוֹבָה** – ומעליה (אחרי שתשפוט אותם), תשוב אח"כ לשמים.

ט ה' יָדִין עַמִּים – ה' כשתשפוט את כל העמים על מעשיהם.

שְׁפָטֵנִי ה' כְּצַדִּיק וּכְתָמִי עָלִי – תשפוט גם אותי ה', כפי הצדקות והתמימות שלי. (ולא לפי החטאים).

י יֹאמַר נָא רַע וְשָׁעִים – שהרע שהרשעים עושים יכלה אותם.

וּתְכַנֵּן צַדִּיק – ותעמיד את מלכות הצדיק (דוד). **וּבַחַן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת אֱלֹהִים צַדִּיק** – וה' הצדיק בוחן את הלב והכליות של כל אחד לדעת מה מגיע לו.

יֵא מְגִנִּי עַל אֱלֹהִים מוֹשִׁיעַ יִשְׂרָאֵל – ההגנה שלי היא על ידי ה', שמושיע אנשים ישרים. (כי ה' בוחן וכו')

יב אֱלֹהִים שׁוֹפֵט צַדִּיק – ה' שופט בצדק.

וְאֵל זַעֵם בָּכָל יוֹם – והוא זועם כל יום, כשרואה את

ח. גדולתו של ה', ושפלות האדם ואעפ"כ מתייחס לאדם.¹⁶

גורמים שאכיר בשפלות האדם. ואני אומר,

ה מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבִן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ – איזה חשיבות יש לאדם מול כל זה, שתזכור אותו.

ו וַתַּחֲסֶרְהוּ מַעַט מֵאֱלֹהִים – ועשית אותו רק מעט פחות מהמלאכים.¹⁷

ז וְכָבוֹד וְהָדָר תַּעֲטֶרְהוּ – ועטרת אותו בכבוד והדר. (שהוא מכובד מבעלי החיים).

ח תִּמְשִׁלְהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיָךְ – עשית אותו מושל בכל מה שעשית.

ט כָּל שֵׁתָה תַּחַת רַגְלִיו – את כל הבריאה שמת מתחת לרגליו, שהוא מושל על הכל.¹⁸

י צִנָּה וְאֶלְפִים כָּלָם וְגַם בְּהֵמוֹת שָׂדֵי – את כל הצאן והבקר, וגם את כל שאר בהמות השדה.

יט צִפּוֹר שָׁמַיִם וְדִגֵּי הַיָּם – וכן את הצפורים והדגים. **עֲבַר אֲרָחוֹת יָמִים** – ובחכמתו עושה אוניות לעבור בימים.

א. לְמִנְצַח עַל הַגִּתִּית – מזמור זה יאמר אותו המנצח על כלי ניגון הנקרא גתית. **מִזְמוֹר לְדָוִד**

ב ה' אֲדִינֵנוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ – ה' האדון שלנו, כמה נראה חזקך בכל הארץ.

אֲשֶׁר תִּנָּה הַיָּדָךְ עַל הַשָּׁמַיִם – לפי גדולתך היה ראוי שתראה כבודך רק בשמים.

ג מִפִּי עוֹלָלִים וִינָקִים יִסְדֶּתָּ עֲזִי – אבל אף על פי כן, מהפה של הלוויים שהם בני אדם שפלים לפניך כילדים קטנים ותינוקות, תקנת להם חוזק, שהם מזמרים לך ומתפללים אליך.

ד לִמְעַן צוֹרְרֶיךָ – כדי להראות גדולת עמך לשונאיד. **לְהַשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם** – ולבטל חרפת האויב שרוצה להתנקם בנו.

ה כִּי אֶרְאֶה שְׁמֶיךָ מַעֲשֵׂי אֲצַבְעֶתֶיךָ – וכשאני רואה ביום את השמים שאתה עשית.

וִירַח וְכוֹכָבִים אֲשֶׁר כּוֹנְנָתָה – ובלילה אני רואה הירח והכוכבים שאתה העמדת, ודברים אלו

¹⁶ עי"פ רש"י.

¹⁷ שהנשמה היא כמו המלאכים אך שוכנת בתוך הגוף הגשמי.

¹⁸ שתה-שמת.

¹³ עברות לי עברה וכעס.

¹⁴ דולקים – רודפים כמו דלקת אחרי.

¹⁵ יחבל, לשון חבלי לידה.

ט. דוד מודה לה' ששפט אותו בצדק מול הרשעים, ותפילה לעתיד.

א. לִמְנַצַּח עַל־מֹות לָפָן – מזמור זה יאמר אותו המנצח, ונתקן לאחד מבני הלויים ששמו בן, שישוררו על כלי ניגון הנקרא על מות.¹⁹

מִזְמֹור לְדָוִד

ב. אֹדָה ה' בְּכָל לַבִּי – אני מודה לה' מכל הלב. **אֲסַפְּרָה כָּל נִפְלְאוֹתֶיךָ** – ואני מספר את כל הנפלאות שעשית (ולא כדרך העולם שלא מכירים בניסים הטבעיים), כדי להודות לך.

ג. אֲשַׁמְחָה וְאֶעֱלֶזָה בְּךָ – אני שמח ועלוי בזה שאתה עמי. (ולא רק על זה שעשית לי טוב).

אֲזַמְּרָה שְׁמֶךָ עָלֵינוּ – ואני מזמיר לך אל עליון, וניכר שאתה עליון ב..

ד. בְּשׁוֹב אֵיבֵי אַחֹר – בכך שעשית שאויבי יברחו אחורה, וזה לא קורה לבד אלא, **יִכָּשְׁלוּ וַיִּאֲבְדוּ מִפְּנֶיךָ** – והם נכשלים ומושמדים על ידך.

ה. כִּי עָשִׂיתָ מִשְׁפָּטִי וְדִינִי – כי עשית את המשפט בשבילי ע"י שנקמת באויבי. **יִשְׁבֹּת לְכִסֵּא שׁוֹפֵט צֶדֶק** – ישבת לכסא משפט, ואתה שופט בצדק.

ו. גַּעֲרַת גּוֹיִם אֲבַדְתָּ רָשָׁע – גערת בעמים הרשעים, והשמדת את הרשעים. **שְׁמֶם מַחִיתָ לְעוֹלָם וָעֶד** – מחית את זכרונם לתמיד. פונה אל האויב ואומר,

ז. הָאֵיִב תִּמְנו חֲרָבוֹת לִנְצַח – דע שהערים שהרסת ותמו, גם אם יהיו חרבות לנצח.

וְעָרִים נִתְּשָׁת – ועקרת את הערים ההם. **אֲבַד זְכָרָם הִמָּה** – ואבד הזכר שלהם, ואינך חושש עוד לנקמה מהם, דע שהרי,

ח. וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב כְּזֹנֶן לְמִשְׁפַּט כָּסֵאוֹ – וה' ישב תמיד למשפט, ומכין את כסאו בשביל לשפוט, ובידו לעשות נקמה.

ט. וְהוּא יִשְׁפֹּט תָּבֵל בְּצֶדֶק יָדִין לְאֻמִּים בְּמִישְׁרִים – והוא ישפוט את העולם ואת כל העמים בצדק ויושר, וודאי יעשה כך נקמה.

י. וַיְהִי ה' מִשְׁגֵּב לְדָד – וע"י המשפט, ה' יהיה החוזק של האנשים הנדכאים.²⁰

מִשְׁגֵּב לְעֵתוֹת בְּצָרָה – יהיה להם לחוזק בזמני הצרה שהרשעים מצירים להם.

יא. וַיִּבְטְחוּ בְךָ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ – ואלו שמכירים אותך (ישראל), בוטחים בך. **כִּי לֹא עֲזַבְתָּ דְרָשֶׁיךָ ה'** – כי רואים שאתה לא עוזב את אלה שדורשים אותך. ולכן,

יב. זַמְּרוּ לַה' יֹשֵׁב צִיּוֹן – ראוי לכולם לזמר לה' השוכן בציון.

הִגִּידוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתֶיךָ – ולספר בכל העמים את מעשיו המופלאים.

יג. כִּי דִרְשׁ דָּמִים אֹתָם זָכָר – כי ה' שדורש את דם ההרוגים, זוכר את כל ההרוגים שהרגו הרשעים. (ואף אם אינו ממהר לפרוע, דע שזוכר ועתיד להפרע).

לֹא שָׁכַח צַעֲקַת עַנְוִים – ואינו שוכח את צעקת החלשים.

ודוד מבקש שכפי שה' עזר לו עד עכשיו, כך ימשיך לעזור לו,

יד. חֲנִנִי ה' רֵאֵה עֲנִי מִשְׁנָאִי – תרחם עלי ה', ותראה כמה שאני חלש בגלל שונאי.

מִרְמָמִי מִשְׁעָרֵי מָוֶת – אתה ה' מציל אותי ממות.

טו. לִמְעַן אֲסַפְּרָה כָּל תִּהְלֹתֶיךָ – כדי שאוכל לספר ולפרט את כל התהילה שלך. (שכאשר נפדה מהצרה יש לו פנאי להאריך 'על כל תהלותיך').

בְּשַׁעֲרֵי בֵּית צִיּוֹן אֲגִילָה בִּישׁוּעָתְךָ – בשערי ירושלים אשמח בישועה שעשית לי.

וכך נהלל אז,

טז. טָבַעוּ גּוֹיִם בְּשַׁחַת עָשׂוּ – העמים הרשעים טבעו ברשע שעשו לאחרים.

בְּרִשְׁתָּ זֶה טָמְנוּ לְלִפְדָּה רָגֵלָם – ברשת שהם החביאו, הרגל שלהם נלכדה.

יז. נֹדַע ה' מִשְׁפָּט עָשָׂה – ה' נודע ומתפרסם בעולם ע"י המשפט שעשה.

בִּפְעַל כְּפִיו נֹקֵשׁ רָשָׁע – הרשע נפל במוקש שהוא עשה בידיו.

הִגִּיוֹן סֵלָה – כך נהגה ונדבר בבוא הישועה !!!

יח. יָשׁוּבוּ רָשָׁעִים לְשָׂאוֹלָה – כל הרשעים יגיעו לקבר.

כָּל גּוֹיִם שָׁכַחִי אֱלֹהִים – וכל העמים ששכחו את ה'.

יט. כִּי לֹא לִנְצַח יִשְׁכַּח אֲבִיוֹן – כי לא לתמיד ה' יתנהג כאילו שכח את החלשים.

תְּקוּת עֲנִיִּים תֹּאבֵד לָעַד – וכן התקוה של החלשים
לא תאבד לעד.

כ קוֹמָה ה' אֶל יַעֲזֹ אֲנוֹשׁ – תקום ה' להראות
גדולתך, שלא יהיה חוזק לאנשים הרשעים.

י. המשך המזמור הקודם, תפילה על רדיפת הרשעים את החלשים.

א. לָמָּה ה' תַּעֲמִיד בְּרָחוֹק – למה ה' אתה עומד
רחוק מלהושיע.

תַּעֲלִים לַעֲתוֹת בְּצָרָה – למה אתה מעלים עיניך
בזמני הצרה. הרי,

ב בְּגִאוֹת רָשָׁע יִדְלַק עָנִי – הרשע בגאותו רודף אחרי
החלש.

יִתְפָּשׂוּ בְּמִזְמוֹת זֹ חֲשָׁבוּ – ומתפלל שהרשעים
עצמם יתפשו במזימותיהם הרעות.

ג כִּי הִלַּל רָשָׁע עַל תַּאֲוֹת נַפְשׁוֹ – כי עכשיו (שאתה
מעלים עיניך) הרשע משבח את עצמו על שמשג
את כל מה שרוצה, והנה לא באה לו רעה.
וּבִצֵּעַ בִּרְדָּ נֶאֱחָץ ה' – והגוזל מברך את עצמו על
שביזה את ה'.

ד רָשָׁע כְּגִבֵּה אָפוּ בַּל יִדְרֹשׁ – שהרשע לפי גאותו
חושב שה' לא ידרוש את מעשיו.

אֵין אֱלֹהִים כָּל מִזְמוֹתָיו – ובכל מזימותיו חושב שה'
לא משגיח.

ה יַחֲלִילוּ דְרָכָיו בְּכָל עֵת – ואעפ"כ דרכיו של הרשע
מצליחות כל הזמן.²¹

מְרוֹם מִשְׁפָּטָיִךְ מִנְגִּדוֹ – ואתה שיושב במרום,
והמשפטים שלך רחוקים ממנו, שאתה לא שופט
אותו על מעשיו.

כָּל צוּרְרָיו יָפִיחַ בָּהֶם – וכל שונאיו הוא נופח בהם
את רוחו, והם נופלים לפניו, כלומר שמנצח בקלות
את כולם.

ו אָמַר בְּלָבוּ בַּל אֶמּוֹט – והרשע חושב בלבו, שהוא
אף פעם לא יתמוטט.

לִדְרֹד וְדָר אֲשֶׁר לֹא בָרַע – לדורי דורות לא אראה רע.

ז אֱלֹהִים פִּיהוּ מְלֵא וּמִרְמוֹת וְתֹךְ – הפה שלו מלא
אֶל תִּשְׁכַּח עֲנִיִּים – ותראה שאינך שוכח את
החלשים.

יג עַל מָה נֶאֱחָץ רָשָׁע אֶ-לֵהִים – שהרי למה הרשע
מנאץ שם שמים, כי,

אָמַר בְּלָבוּ לֹא תִדְרֹשׁ – וחושב בלבו שאתה לא
תדרוש את מעשיו.

יִשְׁפְּטוּ גוֹיִם עַל פָּנֶיךָ – ישפטו כל העמים לפניך.

כא שִׁיתָה ה' מוֹרָה לָהֶם – שים להם פחד.

יִדְעוּ גוֹיִם אֲנוֹשׁ הִמָּה סֵלָה – שידעו כל העמים שהם
אדם ולא אל !!!

בשבועות, ובתוך ליבו מלא רמאות.

יַחַת לְשׁוֹנוֹ עָמַל וְאָוֶן – ותחת לשונו דברי צער

ורשע, שתמיד מלא בדברים אלו.²²

ח יָשָׁב בְּמֵאֲרֵב חֲצָרִים – יושב לארוב בערים

פתוחות. (שאינו ירא ואורב לאנשים אף במקום
ישוב).²³

בְּמִסְתָּרִים יִהְיֶה נָקִי – בסתר הוא הורג אנשים
חפים מפשע.

עֵינָיו לְחִלְכָּה יִצְפְּנוּ – שעניי הרשע מביטים ממקום
מסתור לעני.²⁴

ט יֶאֱרֹב בְּמִסְתָּר כְּאִרְיָה בְּסֻכָּה – אורב במקום

מסתור כמו אריה האורב במקום מסוכך בענפים.

יֶאֱרֹב לְחִטּוֹף עָנִי – הוא אורב בשביל לחטוף אדם
חלש.

יחִטּוֹף עָנִי בְּמִשְׁכּוֹ בְּרִשְׁתּוֹ – והוא חוטף את החלש,
ע"י שהוא מושך אותו ברשת שלו.

י יִדְכָּה יִשְׁחַח – הרשע מתכופף ומראה עצמו כחולה.
(כדי שלא ישמרו מפניו).

וְנָפַל בְּעֲצוּמָיו חֵיל כְּאִים – ואז מפיל בכחו את
המסכנים.

יא אָמַר בְּלָבוּ שָׁכַח אֶ-ל – והרשע חושב בלבו, או
שה' ראה מעשיו ושכח להענישו.

יב הִסְתִּיר פָּנָיו בַּל רָאָה לִנְצַח – או שהוא הסתיר פניו
מלהשגיח עליו, ולא יראה את מעשיו הרעים
לנצח.

וכיון שאלו דבריו ומעשיו,

יב קוֹמָה ה' אֶל נִשְׂא יִדָּךְ – תקום ה', ותרים את
ידיך על הרשע.

יד רֵאֲתָה – ובאמת אתה רואה את מעשי הרשע.

כִּי אַתָּה עָמַל וְכַעַס תִּבְּיט – כי אתה מביט על מעשי
הרשע שהם מצערים ומכעיסים.

לִתֵּת בִּידָךְ – רשע ינתן בידך, ותעניש אותו, כאשר
תרצה.

עֲלִיךָ יַעֲזֹב חִלְכָּה – העני סומך עליך שאתה תעזור

²³ חצרים – ערי פרזות.

²⁴ חלכה – עני.

²¹ יחילו- יצליחו כמו לא יחיל טובו. (רש"י)

²² תחת לשונו- לא בנגלה שזהו לשונו, אלא נסתר- שזהו תחת
לשונו (רד"ק).

לו, כי רואה ש..

יְתוֹם אֶתָּה הֵייתָ עוֹזֵר – ואתה תמיד עוזר ליתומים, שאין מי שיעזור להם.

טו שָׁבַר זְרוּעַ רָשָׁע – תשבור את זרוע הרשע, ואז כשכולם יפחדו,

וְרָע תִּדְרוֹשׁ רָשָׁעוֹ בַּל תִּמָּצָא – ותחפש לראות אם הרעים עושים רשע, לא תמצא.

טז ה' מִלֶּךְ עוֹלָם וָעֶד – ה' מולך לעולם.

אֲבָדוּ גוֹיִם מֵאֶרֶצוֹ – והוא משמיד עמים שלמים

מהעולם, אם הרשיעו.

יז תֵּאֲזוּת עֲנָוִים שְׁמַעַתָּה' – את רצון החלשים אתה שומע ועושה. (לפני שביקשו בפיהם).

תִּכְיֶין לִבָּם תִּקְשִׁיב אָזְנְךָ – תעזור להם להכין תפילה בליבם לפניך, ותקשיב באזנך לתפילתם.

יח לִשְׁפֹט יְתוֹם וְדָךְ – שתעשה את המשפט של היתום והאדם השבור.

כָּל יוֹסִיף עוֹד לַעֲרֹץ אֲנוֹשׁ מִן הָאָרֶץ – שלא יוסיף עוד הרשע, לשבור אנשים מלהתקיים בעולם.